

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (2)

25.10.2021

VVTDno-2021-1365

Sivistysvaliokunnalle

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto HE 148/2021 vp.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä varhaiskasvatuslain muuttamisesta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää esitettyä muutosta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen perustaltaan kannatettavana. Muutos selkeyttää lapselle annettavan tuen muotoja ja parantaa myös tuen saamiseen liittyvää oikeusturvaa. Lisäksi lakimuutos yhtenäistää tukijärjestelmää varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Lakimuutoksessa varhaiskasvatuksen tavoitteisiin kirjataan lain tasolla inklusiivisuuden periaate. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tätä lisäystä tärkeänä myös Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valossa. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista velvoittaa sopimuspuolia varmistamaan, ettei vammaisia lapsia suljeta yleisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle (artikla 24). Inklusiivisessa varhaiskasvatuksessa ei siten ole kyse ainoastaan varhaiskasvatuksen ideologiasta, periaatteesta ja toimintakulttuurista vaan myös jokaisen lapsen oikeudesta. On tärkeää huomata kuitenkin, ettei inklusiivinen varhaiskasvatus estä sitä, että lapsi voi saada tarvittaessa varhaiskasvatusta sopivan kokoisessa pienryhmässä tai varhaiskasvatusympäristössä. Lisäksi vammaiselle lapselle tulee myöntää hänen oikeutensa parhaiten turvaava varhaiskasvatuspaikka, vaikka se ei aina olisikaan hänen lähivarhaiskasvatuspaikkansa. Valtuutettu katsoo, että esimerkiksi viittomakielisille lapsille tulee laissa säätää oikeus viittomakieliseen varhaiskasvatukseen. Valtuutettu on jo vuonna 2018 nostanut esille, että viittomakielisten lasten oikeus omaan kieleen tulee turvata lainsäädännön tasolla (Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 (K 6/2018 vp)).

Hallituksen esityksen mukainen varhaiskasvatuslain muutos tukee lasten, erityisesti vammaisten lasten oikeuksien toteutumista. Lain muutos ei kuitenkaan itsessään varmista, että varhaiskasvatus toteutetaan inklusiivisesti ja että jokainen lapsi

saisi tarvitsemansa yksilöllisen tuen. Tuen toteutus vaatii myös resursseja. Useat kansalaisjärjestöt ovat ilmaisseet huolensa hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa kirjattujen lisäresurssien riittävydestä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu jakaa järjestöjen huolen. Tähän liittyy myös huoli henkilöstön riittävydestä ja koulutuksesta. Vuonna 2018 varhaiskasvatuslakiin sisällytetyt, tarkennetut koulutusvaatimukset ovat perusteltuja ja tukevat mm. inklusiivisuuden ja lapsen yksilöllistä tarpeista lähtevän tuen toteutumista. On välttämätöntä, että siirtymäkautena tällä vuosikymmenellä lisätään huomattavasti alan koulutuksia ja haetaan joustavia väyliä myös jo alalla työskenteleville lisäopintoihin. Valtuutettu kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että koulutuksessa varmistetaan saamenkielisten lasten oikeus saamenkieliseen varhaiskasvatukseen.

Taloudellisten ja henkilöstöresurssien lisäksi valtuutettu kiinnittää huomiota myös tiedollisiin resursseihin. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa 15 a §:n kuvaukset yleisestä, tehostetusta ja erityisestä tuesta jäävät hyvin yleiselle ja tulkinnanvaraiselle tasolle. Kunnille ja muille varhaiskasvatuksen järjestäjille on tarjottava yksityiskohtaisempaa ja lain soveltamisesta kertyvien kokemusten mukaan päivittyvää ohjeistusta eri tukimuotojen käytännön toteutuksesta. Ohjeistusta tarvitaan myös varhaiskasvatuslakiin nyt tuotavien tukimuotojen ja varhaiskasvatuslain 7 §:n monialaisen yhteistyön tukimuotojen välisistä suhteista. Tuen järjestämisen vastuutahojen muuttuessa osittain on varmistettava, ettei mikään lapsen tarvitsema tuki jää eri vastuutahojen välitilaan. Ohjeiden lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjille ja työntekijöille on myös järjestettävä koulutusta eri tukimuotojen toteuttamisesta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää esitettyä muutosta varhaiskasvatuslakiin kannattavana, mutta kiinnittää samalla huomiota siihen, että kyse on vammaisten lasten ihmisoikeuksien toteutumisesta ja lain muutoksen lisäksi näiden oikeuksien toteutumiseksi inklusiolle ja eri tukimuodoille on varattava riittävät taloudelliset, henkilöstö- ja tiedolliset resurssit.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Ylitarkastaja

Matti Jutila